

بیماری سل یا توبرکلوزیس

بیماری سل یکی از ۱۰ علت مرگ و میر در جهان می باشد، طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت، حدود یک چهارم مردم جهان مبتلا به سل غیر فعال می باشند. بیماری توبرکلوزیس یا سل یکی از مهمترین بیماریهای عفونی قرن حاضر می باشد این بیماری قادر است تمام اعضای بدن را مبتلا کند سل ریوی شایعترین نوع سل است. در صورتی که سل اعضای دیگر بدن را به جز ریه ها درگیر کند به آن سل خارج ریوی گفته شده که تحت نام همان عضو درگیر نامیده می شود. نظیر سل غدد لنفاوی یا سل استخوان یا سل ادراری یا سل مغز (مننژیت سلی) و غیره.

آیا تمام انواع سل مسری بوده و به اطرافیان منتقل می شود؟

تنها بیمار مبتلا به سل ریوی خلط مثبت می تواند میکروب را در هوا پخش کرده و بیماری را به اطرافیان منتقل نماید. لذا در اکثر موارد سل ریوی خلط منفی و انواع سل خارج ریوی مسری نبوده و به دیگران منتقل نمی شوند.

چه افرادی بیشتر ممکن است مبتلا به سل شوند؟

- فرد در تماس نزدیک و مستمر با بیمار مبتلا به سل ریوی واگیر
- جوامع کم درآمد با خدمات بهداشتی ضعیف
- اشخاص متولد شده در مناطقی از جهان که بیماری سل شایع می باشد.
- افرادی که به مدت طولانی در مراکز خاص نگهداری می شوند (نظیر زندان ها و آسایشگاه های سالمندان ، پناهگاهها و ...)
- افراد معتاد به مواد مخدر تزریقی
- افراد مبتلا به عفونت HIV (ایدز).
- افراد با نقص سیستم ایمنی (به علت ابتلا به سرطان، شیمی درمانی و...) یا مبتلا به بیماریهای زمینه ای مانند دیابت یا بیماریهای مزمن کلیوی

آیا تمام افرادی که با میکروب سل آلوده شده اند به

این بیماری مبتلا می شوند؟

عامل بیماری میکروب میله ای شکل یا «باسیل سل» می باشد که به صورت ذرات ریز وارد هوا می شود. این ذرات در صورتی که فرد مبتلا به سل ریوی باشد توسط سرفه ، عطسه ، صحبت در هوا پخش می شوند. زمانی که فرد سالم در هوای آلوده به این ذرات میکروبی را تنفس کند، میکروب سل را وارد ریه خود کرده ولی سیستم ایمنی فرد سالم اجازه تکثیر و فعالیت به میکروب را نمی دهد. جهت انتقال بیماری سل ، تماس های طولانی و ورود تعداد زیاد میکروب سل نیاز است. بنابراین فرد آلوده شده به میکروب سل (عفونت یافته) بیمار نبوده و کاملاً سالم می باشد، این فرد حتی میکرووب سل را به دیگران منتقل نمی کند و احساس ناخوشی نیز نمی کند.

علائم بیماری چیست؟

سرفه بیش از ۲ هفته که معمولاً با خلط و گاه با خلط خونی همراه است.

خستگی زودرس و ضعف بدن
کاهش وزن و بی اشتهایی
تب، تعریق شبانه
تنگی نفس و درد قفسه سینه

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

استان آذربایجان غربی

مرکز آموزشی درمانی جامع زنان کوثر

مبارزه با بیماری سل

واحد آموزشی به بیمار

منبع: دستورالعمل کشوری بیماری سل

تاریخ بازنگری: بهار ۱۴۰۳

چگونه می توان از ابتلا به سل پیشگیری نمود؟

بهترین راه پیشگیری از ابتلا به سل، تشخیص و درمان به موقع بیماران مسلول می باشد. بیمار بایستی دوره درمان را تکمیل نماید. دوره درمان شش تا دوازده ماه میباشد.

تا ۱۵ روز پس از شروع درمان موارد زیر را رعایت نمایید

اتاق بیمار بایستی تهویه و نور کافی داشته باشد، درب اتاق بسته نگه داشته شود و ملاقات محدود شود. فرد مبتلا از تماس با افراد مسن، کودکان و حضور در اماکن عمومی بپرهیزد. مراقبین بیماران سل بایستی در تماس نزدیک با بیمار از ماسک مخصوص (۹۵N) استفاده کنند. فرد مبتلا هنگام سرفه یا عطسه دهان و بینی را با دستمال کاغذی بپوشاند. از انداختن خلط بر روی زمین بپرهیزد. از دستمال کاغذی استفاده نماید و بلافاصله دستمال را در ظرف زباله درب دار بیندازد. بهداشت دستها را رعایت نماید. در صورت نداشتن محدودیت غذایی، رژیم غذایی پرپروتئین مانند گوشت، تخم مرغ، حبوبات، سبزیجات و میوه ها داشته باشید.

بیماری سل چگونه تشخیص داده می شود؟

فردی که به مدت بیش از ۲ هفته سرفه داشته باشد، مشکوک به سل می باشد و باید دو نمونه خلط وی تحت آزمایش قرار بگیرد. تشخیص و درمان بیماری سل در تمامی مراکز بهداشت رایگان می باشد. سایر روشهای تشخیصی شامل تست پوستی سل (PPD) و رادیوگرافی قفسه سینه می باشد.

آیا بیماری درمان دارد؟

خوشبختانه بیماری سل قابل درمان است. بیماری با مصرف ۴ داروی خوراکی (ایزونیازید، ریفامپین، اتامبوتول و پیرازینامید یا داروهای ۴ ترکیبی) به مدت زمان حداقل ۶ ماه درمان می شود. چنانچه داروهای سل نامنظم، نادرست یا ناکافی مصرف شود یا اینکه خودسرانه قطع شود، میکروب ها به دارو مقاوم شده و سل مقاوم به درمان ایجاد خواهد شد.

تشخیص و درمان سل در کشور ما رایگان است.

ما می توانیم به سل پایان دهیم.